

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ)

Α΄ ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΛ

Κείμενο 1

Η εφηβική επαναστατικότητα

Το παρακάτω κείμενο έχει δημοσιευτεί στις 22.11.2017 στον ιστότοπο efiveia.gr από την Εύη Μεσσαριτάκη, Ψυχολόγο. Παρατίθεται σε απόσπασμα για τις ανάγκες της εξέτασης.

Πρόκειται για ένα από τα κυρίαρχα χαρακτηριστικά της εφηβείας και για έναν από τους μεγαλύτερους πονοκεφάλους των γονέων: η επαναστατικότητα. Ταυτόχρονα, δεν είναι όλες οι μορφές επαναστατικότητας ίδιες. Υπάρχει η επαναστατικότητα ενάντια στην κοινωνική συμμόρφωση και εκείνη ενάντια στη γονεϊκή εξουσία. Και στις δύο περιπτώσεις, βέβαια, ο έφηβος κερδίζει με αυτόν τον τρόπο την προσοχή των ενηλίκων.

Το νεαρό άτομο μπορεί ν' αναζητά την προστασία της ατομικότητάς του και την ανεξαρτησία από τις επιθυμίες των γονιών του και αυτό να οδηγεί στην κριτική και τη δυσαρέσκεια από μέρος τους. Αυτό μπορεί να γίνεται είτε γιατί αμφισβητείται η γονεϊκή εξουσία είτε γιατί τα παιδιά μπορεί όντως να κινδυνεύουν.

Ένας επαναστατημένος έφηβος μπορεί να σαμποτάρει ¹ τον εαυτό του εγκαταλείποντας δραστηριότητες που τον ευχαριστούσαν, γιατί πια τις καταγράφει ως παιδικές. Μπορεί να εκδηλώσει αυτοκαταστροφική συμπεριφορά και να πέσουν οι επιδόσεις του στο σχολείο ή ακόμα και να εμπλακεί σε ριψοκίνδυνες δραστηριότητες. Οι γονείς όμως πρέπει να είναι σε θέση να διακρίνουν για ποιους λόγους τα παιδιά τους εξηγείρονται και να ξεπεράσουν την αίσθηση ότι πλήττεται ο ρόλος της αυθεντίας που μέχρι πρότινος κατείχαν.

Η παραπάνω αίσθηση είναι ανθρώπινη και αναμενόμενη ως ένα βαθμό. Ταιριάζει δηλαδή στο γονιό να δυσαρεστείται και να δυσφορεί μπροστά σ' αυτή τη νέα τάξη πραγμάτων που διεκδικεί ένας έφηβος για την οικογένεια. Και ο γονιός άνθρωπος είναι άλλωστε και είναι λογικό να σαστίζει μπροστά σε τέτοιες αλλαγές. Οποιαδήποτε μεγάλη αλλαγή ακολουθείται από μία περίοδο αποσταθεροποίησης και απαιτείται χρόνος, για να βρεθεί ξανά η ισορροπία. Και η εφηβεία είναι μία μεγάλη αλλαγή για την οικογένεια, αφού πρόκειται για τη μετάβαση ενός ατόμου από την παιδικότητα στην ενήλικη ζωή.

Κείμενο 2

Πίσω από τη βιτρίνα (απόσπασμα)

¹ Υπονομεύει, παρεμποδίζει

Το κείμενο έχει αντληθεί από το βιβλίο της Γαλάτειας Καζαντζάκη: Κρίσιμες στιγμές, Αθήνα, 1953.

[...]

Μόλις ο κυρ Θόδωρος έφτασε το μεσημέρι σπίτι του, φορτωμένος το δίχτυ με τα ψώνια, πήγε ίσια στο εργαστήρι της γυναίκας του και από την πόρτα τη ρώτησε σα ν' ανυπομονούσε:

«Ε, το λοιπόν τι απόγινε, τέλειωσε, Ερασμία;»

Η Ερασμία, που έραβε στη μηχανή, τα κορίτσια είχαν φύγει, σταμάτησε το γάζωμα, σήκωσε το κεφάλι και τ' αποκρίθηκε γελαστή:

«Εντάξει, Θόδωρε, τέλειωσε».

«Μπράβο... Δόξα σοι ο Θεός».

«Ήρθε να μου το πει, και βγήκε. Όπου να 'ναι έρχεται».

«Έφερα μπριτζόλες χοιρινές... αλλά μη σηκώνεσαι, θα τις φτιάξω εγώ... κάνε τη δουλειά σου...»

«Όχι, εγώ θα τις φτιάξω. Να ξεμουδιάσουν και τα πόδια μου. Από το πρωί κάθομαι».

Και τράβηξαν μαζί στην κουζίνα.

«Πώς φαινόταν; Ήτανε ευχαριστημένος;» εξακολούθησε να τη ρωτά ο κυρ Θόδωρος αδειάζοντας το δίχτυ, ενώ η Ερασμία έβαζε την ποδιά της κουζίνας κι ανασκούμπωσε τα μανίκια της.

«Ευχαριστημένος; Όχι. Αυτό, μου είπε, γένηκε για τον τύπο. Τίποτα άλλο».

«Σωστά». Σώπασαν κι ύστερα από λίγο ξαναρώτησε: «Ούτε είπε αν θα μας αφήκει να πάει με τον πατέρα του;»

«Να μας αφήκει;» Κι η Ερασμία ένοιωσε σαν διά μιας η καρδιά της να 'παψε να δουλεύει, και κόπηκαν τα γόνατά της.

Να τους αφήκει; Μα ναι, πώς δεν το συλλογίστηκε; Σωστά. Τώρα μπορούσε μια χαρά να τους αφήκει. Τώρα έχει τον πατέρα του, τον παντοδύναμο κομματάρχη, με το τρανό συγγενολόι και το μεγάλο όνομα... Να βρει κοντά του όσα στερήθηκε. Να προχωρέσει στην κοινωνία, με τα μέσα που διαθέτει η φαμελιά του πάππου προς πάππου...[...]

Και τότε άρχεψαν να κυλούν τα δάκρυά της εκεί καθώς έπλενε τα πιάτα. Γιατί στάθηκε τόσο άτυχη; [...] Γιατί πήγε ν' αγαπήσει ένα αρχοντόπουλο, αυτή η μοδιστρούλα, το φτωχοκόριτσο; Έλπισε ποτέ να την κάμει γυναίκα του ο Σαρρής; [...] ...Θυμάται τα περασμένα... Θυμάται την πίκρα της εγκατάλειψης... την απονιά του... τη σκληρότητά του... Όνειρα της νιότης...σκέδια για το μέλλον... όλα ήρθε σαν το ληστή και της τα ρήμαξε... Την αποζημίωσε ο Γιωργάκης... Θυμάται το μαιευτήριο, όταν για πρώτη φορά πήρε το μωρό στην αγκαλιά της... Ντροπή, μετανιωμός, πίκρες,

όλα διαλύθηκαν... Θυμάται όταν βγήκε από την πόρτα, και είδε το ανοιξιιάτικο πρωινό, όλο φως, και την πλατειά λεωφόρο. Τι όμορφος της φάνηκε ο κόσμος και, πόσο πλούσια και γλυκειά η ζωή... Είχε τη δουλειά της... Δεν είχε κανένα ανάγκη... κι όταν ύστερα από λίγα χρόνια παρουσιάστηκε και τούτος ο άγιος άνθρωπος και τη ζήτησε. Ήθελε να φτιάξει σπιτικό, να νοικοκυρευτεί... δε μπορούσε πια να ζει μαγκούφης και μοναχός... κι αγάπησε το Γιωργάκη, και ο Γιωργάκης τον αγάπησε και ζούσανε ευτυχισμένοι κι οι τρεις...[...]

ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Σε 60-70 λέξεις να αποδώσεις τους λόγους για τους οποίους η επαναστατικότητα των εφήβων είναι ένα χαρακτηριστικό που απασχολεί έντονα τους γονείς τους, σύμφωνα με το Κείμενο 1.

Μονάδες 10

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Να περιγράψεις με συντομία τον τρόπο με τον οποίο επιχειρείται, γλωσσικά και νοηματικά, η μετάβαση από την τρίτη στην τέταρτη παράγραφο του Κειμένου 1.

Μονάδες 10

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

Στην τρίτη παράγραφο του Κειμένου 1 παρατηρούμε ρηματική διατύπωση που σε δύο σημεία δηλώνει πιθανότητα και σε ένα σημείο αναγκαιότητα. Να εντοπίσεις τις διατυπώσεις αυτές (μονάδες 9) και να δικαιολογήσεις την επιλογή τους με κριτήριο το νόημα των προτάσεων ή περιόδων λόγου στις οποίες βρίσκονται (μονάδες 6)

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Να ερμηνεύσεις σε 100-150 λέξεις τη συναισθηματική αντίδραση της Ερασμίας στο Κείμενο 2 (μονάδες 10) εξετάζοντας παράλληλα τον βαθμό στον οποίο, κατά τη γνώμη σου, είναι δικαιολογημένη (μονάδες 5)

Μονάδες 15